

відродження та врятувати його від повного краху моральних цінностей.

Ураховуючи потребу духовного відродження України, система підготовки молодшого спеціаліста покликана забезпечити наповнення всіх ланок навчально-виховного процесу змістом, який би допомагав педагогам виховувати душу, чесні і сильні характери, формувати сумління і громадянські чесноти: працьовитість, самопожертву, пошану до старших і спонукав би студентів бути корисними своєму народові. Цьому сприяють християнські цінності, які мають великий виховний вплив на майбутніх педагогів, формуючи їх світогляд та високі моральні якості.

Література:

1. Ахметзянова Л.М., Іванников С.К. Подготовка будущих учителей к воспитанию духовности у школьников // Виховання і культура. – 2001. – №1(1). – С. 14-17.
2. Богуш А. М. Біблія в духовному розвитку особистості // Дошкільне виховання. – 1998. – №8. – С. 5.
3. Богуш А. М. Духовні цінності в контексті сучасної парадигми виховання. // Виховання і культура. – 2001. – №1(1). – С. 5-8.
4. Євтух М. Б., Тхоржевська Т. Д. Проблеми виховання молоді у світлі християнського вчення. // Виховання і культури. – 2001. – №1(1). – С. 58-61.
5. Костенко Р. В. Вплив християнської релігії на особистість у процесі її соціалізації. // Виховання і культура. – 2001. – №1(1). – С. 62-66.
6. Повалій Л. В. Християнське виховання дитини в сім'ї. // Світ виховання. – 2005. – №5(12). – С. 38-40
7. Християнські цінності у сфері виховання. osvita. ua/Вища освіта/Реферати/pedagog/14826

Кузьменко В.В.*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО СУБ'ЄКТ-СУБ'ЄКТНОГО УПРАВЛІННЯ ПЕДАГОГІЧНИМ ПРОЦЕСОМ

У статті розглянуто особливості підготовки майбутнього учителя до суб'єкт-суб'єктного управління педагогічним процесом, сформульовано значення суб'єктної позиції учня та вчителя в навчально-виховному процесі.

Становлення нової системи освіти, зорієнтованої на входження у світовий освітній простір, супроводжується якісними змінами в управлінській діяльності вчителів, що базуються на принципах взаємоповаги, позитивній мотивації, суб'єкт-суб'єктній основі управління педагогічним процесом, в основі якої лежить визначення індивідуальності, самобутності, самоцінності кожного суб'єкта педагогічного процесу, розвиток його не як

* © Кузьменко В.В.

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

колективного суб'єкта, а як рівноправної компетентної особистості. Підготовка і професійне вдосконалення майбутніх учителів є важливою умовою модернізації освіти на сучасному етапі її розвитку.

Проблеми підготовки педагога, його готовності до здійснення професійно-педагогічної діяльності привертала увагу багатьох учених, зокрема: Л. Артемової, І. Беха, Г. Беленької, О. Богініч, М. Васильєвої, В. Галузяка, О. Глузмана, С. Гончаренка, І. Зязюна, Л. Кондрашової, Н. Кузьміної, В. Кушніра, О. Романовського, В. Семиченко, В. Сластьоніна та ін.

Мета статті – розкрити особливості підготовки майбутнього вчителя до суб'єкт-суб'єктного управління педагогічним процесом.

І. Зязюн зазначає, що зміст професійно-педагогічної підготовки постає як динамічне системне утворення, обсяг і глибина якого в основному визначаються інформаційними потребами студента, де він є суб'єктом професійної життєдіяльності. Майбутній учитель бере активну участь у модифікації змісту підготовки на рівні осягнення смислів, доцільності, логіки, способів здійснення професійної діяльності [5, с. 9].

Нагадаємо, що підготовка – це формування й збагачення знань і вмінь, необхідних особистості для адекватного виконання специфічних завдань, а професійна підготовка є прискореним формуванням навчальних навичок, потрібних для виконання певної роботи, що супроводжується підвищенням освітнього рівня майбутнього фахівця. Таким чином, у формуванні особистості вчителя, його світогляду, професійних якостей провідну роль відіграє процес підготовки.

Поняття «підготовка» розкривається у двох його значеннях: як навчання, тобто, як деякий спеціально організований процес формування готовності до виконання майбутніх завдань, та як готовність, під чим розуміють наявність компетенції, знань, умінь та навичок, необхідних для успішного виконання певної сукупності завдань [4].

При формуванні особистості фахівця відбувається його професійне та духовне збагачення, розвиток індивідуальності, інтелігентності, загальної професійної культури, що сприяє вдосконаленню управління та стилю роботи.

Дуже цікавим є включення О. Романовським у структуру професіоналізму сучасного фахівця психолого-педагогічної, практичної, науково-дослідної та управлінської підготовки [3]. Отже, суб'єкт-суб'єктне управління є однією зі складових педагогічної підготовки.

О. Андрусь визначає, що управлінська підготовка передбачає формування культури й навичок управління колективом, умілу постановку та розв'язання завдань для ефективної діяльності [1, с. 291].

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

Розглянемо позицію вчителя та учня під час педагогічного процесу. В. Галузяк, І. Зязюн та інші науковці у своїх дослідженнях розкрили, що особистість учня в педагогічному процесі виступає одночасно об'єктом і суб'єктом виховання. Цілеспрямовані виховні впливи педагогів (через особистий приклад і слово, через організацію різних видів діяльності, спілкування, коригування стосунків тощо) ставлять учнів у положення об'єкта. Але учень одночасно є суб'єктом, тому що, по-перше, від нього як особистості залежить емоційне сприйняття виховних впливів, реакція на них, опір одним впливам, охоче сприйняття інших. По-друге, він активно впливає на інших: ровесників і педагогів. Отже, особистість учня – мета, об'єкт, суб'єкт педагогічного процесу, його результат і показник ефективності.

Ми погоджуємося з думкою В. Кушніра, що суб'єктна парадигма центрами педагогічного процесу передбачає суб'єкти діяльності, насамперед учителів та учнів, а все інше у педагогічному процесі – схеми, технології, моделі – перетворюються на умови його перебігу. Ґрунтується така структура педагогічного процесу на управлінні, яке реалізується у взаємодії між педагогами та учнями, і відповідно суб'єкт управління – педагог – скеровує об'єктами управління – учнями. Залежно від характеру стосунків учителя й учнів управління педагогічним процесом може бути суб'єктно-об'єктним: учитель – суб'єкт, учні – об'єкти; суб'єктно-суб'єктним, коли вчитель та учні є суб'єктами. Дослідник у своїх працях визначив три рівні управління педагогічним процесом: суб'єктно-об'єктний, суб'єктно-суб'єктний та діалогічний і прослідкував за гуманістичною спрямованістю педагогічного процесу на кожному рівні [6, с. 16].

Становлення й розвиток суб'єктів педагогічного процесу починається зі спілкування вчителя з учнями та навчальної діяльності. Його якість залежить не тільки від змісту освіти, а й від методів і організаційних форм навчання. На жаль, у роботі учителів далеко не завжди спостерігаються спільні, об'єднані зусилля в цьому напрямі. Часом можна спостерігати як учителі намагаються розкрити науковий зміст навчального предмета або повідомляють абстрактні відомості, не пов'язані з конкретними знаннями, фактами.

Отже, формування особистості майбутнього вчителя неможливе без процесу підготовки. Педагог же, «керуючи колективом, спрямовуючи його діяльність до певної мети, повинен володіти такими якостями, що сприяли б його сумісності з колективом і окремими учнями, які входять до нього. Передусім це вміння володіти собою, керувати своєю поведінкою й цілком зрозуміло, що до цього педагога слід спеціально готувати», – стверджує І. Зязюн [5].

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

Таким чином, учитель є ключовою фігурою педагогічного процесу, саме тому майбутній педагог повинен володіти не лише обумовленою системою знань, умінь та навичок, але й сукупністю професійних та особистісних якостей, однією з яких і є суб'єкт-суб'єктне управління.

Підготовка вчителя до суб'єкт-суб'єктного управління – це організований, систематичний та цілеспрямований процес формування та розвитку професійно-педагогічних знань, умінь, навичок, якостей студента, необхідних йому для успішної реалізації майбутньої педагогічної діяльності.

Підготовка педагога – це цілеспрямований керований процес, що забезпечує сформованість особистісно значущих якостей, необхідних для реалізації нормативної професійної поведінки в педагогічній діяльності, має свої цілі, завдання, структуру, функції, комплекс умов і передбачає набуття студентом знань про нормативну поведінку в різних ситуаціях професійної діяльності, сформованість умінь і потребу діяти.

Саме тому формування готовності майбутніх учителів до суб'єкт-суб'єктного управління педагогічним процесом – це здатність на професійному рівні застосовувати отримані знання, уміння й навички на практиці й спроможність їх швидко та якісно реалізовувати, що набувається в процесі професійної підготовки.

Тобто підготовка є процесом, а готовність – результатом. Як переконаємося, період професійної підготовки є необхідною умовою, етапом професійного становлення й розвитку професіонала, на якому відбувається засвоєння ним професійних цінностей, оволодіння професійною діяльністю, формування готовності до суб'єкт-суб'єктного управління педагогічним процесом та її успішна реалізація.

Таким чином, основною вимогою до управління сучасним педагогічним процесом є перехід до більш продуктивного типу управління, яким являється суб'єкт-суб'єктний характер педагогічної діяльності. Найважливішу роль у переорієнтації майбутнього вчителя зі стратегією суб'єкт-об'єктного навчання й виховання на суб'єкт-суб'єктне значною мірою виконує підготовка студента до управління педагогічним процесом, оскільки така орієнтація, дає можливість надати більше уваги суб'єкт-суб'єктним відносинам, у яких кожен учасник сучасного педагогічного процесу стає його суб'єктом.

Процес підготовки майбутнього вчителя, як кожна органічна система, має педагогічні основи й підпорядкований дії принципів системності та цілісності, які пояснюють функціонування даного процесу. Тому підготовку до суб'єкт-суб'єктного управління доцільно поєднувати з усіма складовими професійної підготовки вчителів, оскільки саме вона може стати механізмом переходу від методологічного забезпечення готовності майбут-

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

ного фахівця до нового освітнього мислення та спрямувати цю готовність на життєву компетентність, у якій рівень підготовки буде залежати не від суми компетенцій, а від їх глибини та взаємозв'язків.

Література:

1. Андрусь О. Сучасні аспекти професійної підготовки студентів у технічних університетів // О. Андрусь / Проблеми підготовки сучасного вчителя: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [ред. кол. : Побірченко Н. С. (гол. ред.) та ін.]. – Умань: ПП Жовтий О. О., 2011 – Випуск 4. – Частина 2. – 350 с., с. 283-294.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник / Гончаренко С. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
3. Дубасенюк О.А. Професійна підготовка майбутнього вчителя до педагогічної діяльності: Монографія / Дубасенюк О.А., Семенюк Т.В., Антонова О. Є. – Житомир: Житомир. держ. ун-т, 2003. – 193 с.
4. Енциклопедія професійного образования. В 3-х т. / Под ред. С. Я. Батышева. – М. : АПО, 1999. – Т. 2. – 440 с.
5. Зязюн І. А. Актуальні проблеми професійно-педагогічної підготовки вчителя / Зязюн І. А. // Матеріали Всеук. наук. -практ. конф. «Педагогічна майстерність як сучасна технологія розвитку особистості вчителя». – К., 2002. – С. 8-10.
6. Кушнір В. Теоретико-методологічні основи системного аналізу педагогічного процесу вищої школи – Авторефер. докторської дисертації: док. пед. наук: 13. 00. 04 / Харківський державний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2003. – 45 с.

Лисенко О.П.*

ПЛІДНА СПІВПРАЦЯ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ З РОДИНАМИ ВИХОВАНЦІВ – ЗАПОРУКА ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ ДО ШКОЛИ ДІТЕЙ-ЛОГОПАТІВ

У статті висвітлено принципи та особливості співпраці дошкільного закладу та сім'ї у процесі підготовки до шкільного навчання дошкільників-логопатів.

Вступ дитини до школи – важлива подія в її житті. Діти по-різному переживають її залежно від психологічної готовності. Більшість охоче йде до школи. Діти включаються в навчальну діяльність, яка стає провідною в їхньому житті. Перехід дітей на положення школярів зобов'язує їх вчасно вставати, приходити в школу, дотримуватись правил шкільного життя незалежно від того, хочеться чи не хочеться це робити, виконувати обов'язкові завдання, переборювати труднощі в роботі.

Найважливішим завданням системи дошкільного виховання є всебічний розвиток особистості дитини й підготовка її до школи. Високі вимоги життя до організації виховання й навчання інтенсифікують пошуки нових, більш ефективних

* © Лисенко О.П.